

Uzasadnienie do rozporządzenia Wojewody Lubelskiego

W związku ze stwierdzeniem w dniu 9 lipca 2025 r. choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania - afrykańskiego pomoru świń (ASF), w gospodarstwie zlokalizowanym w miejscowości Stoczek, gmina Czemierniki, powiat radzyński, zachodzi konieczność określenia obszaru zapowietrzonego i obszaru zagrożonego wokół ogniska choroby.

Obszar zapowietrzony i zagrożony przekracza granice jednego powiatu. Wobec tego zgodnie z art. 46 ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1075) wojewoda, na wniosek wojewódzkiego lekarza weterynarii, w drodze rozporządzenia, określa obszar, na którym występuje choroba zakaźna lub zagrożenie wystąpienia tej choroby, wskazując nakazy i zakazy obowiązujące na tym terenie.

Zastosowane w rozporządzeniu wojewody środki (zakazy i nakazy) wynikają z następujących rozporządzeń:

- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie przenośnych chorób zwierząt oraz zmieniającego i uchylającego niektóre akty w dziedzinie zdrowia zwierząt (Dz. Urz. L 84 UE z 31.03.2016 r., z późn. zm.¹),
- art. 3 lit. a rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2023/594 z dnia 16 marca 2023 r. ustanawiającego środki szczególne w zakresie zwalczania chorób w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń oraz uchylającego rozporządzenie wykonawcze (UE) 2021/605 (Dz. Urz. L 79 UE z 17 marca 2023 r., z późn. zm.²),
- art. 21-22, art. 24-25, art. 27, art. 39 ust. 1 i 3, art. 40, art. 42, art. 55 ust. 1 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2020/687 z dnia 17 grudnia 2019 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 w odniesieniu do przepisów dotyczących zapobiegania niektórym chorobom umieszczonym w wykazie oraz ich zwalczania (Dz. Urz. L 174 z 3 czerwca 2020 r., z późn. zm.³).

Jednocześnie nie istnieją alternatywne środki umożliwiające osiągnięcie zamierzonego celu, tj. likwidacji choroby i zapobiegnięcie jej rozprzestrzenieniu się, z uwagi na zakaz leczenia zwierząt chorych oraz brak szczepionek przeciwko ASF. Choroba ta zwalczana jest wyłącznie metodami administracyjnymi poprzez wybijanie zakażonych stad i ich utylizację. Zakazy i nakazy, które będą zastosowane na obszarze zapowietrzonym i zakażonym mają na celu niedopuszczenie do rozwleczenia choroby. Wirus przenosi się zarówno poprzez kontakt bezpośredni z chorym zwierzęciem, jak też pośredni, m.in. przez zakażoną paszę, ściółkę, sprzęt i środki transportu. Najczęstszą bramą wejścia zarazka do organizmu zwierzęcia jest przewód pokarmowy, przy czym zakażenie może wystąpić także przez drogi oddechowe, uszkodzoną skórę lub zakażone nasienie.

¹ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 57 z 03.03.2017, str. 65, Dz. Urz. UE L

95 z 07.04.2017, str. 1, Dz. Urz. UE L 137 z 24.05.2017, str. 40, Dz. Urz. UE L 272 z 31.10.2018, str. 11.

² Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L z 9.07.2025.

³ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 247 z 13.07. 2021, str. 50 oraz Dz. Urz. UE. L 100 z 13.04. 2023, str. 7.

Afrykański pomór świń jest zaraźliwą i zakaźną chorobą, na którą chorują świnie domowe wszystkich ras oraz dziki. Z mocy cytowanej wyżej ustawy choroba ta podlega obowiązkowi zwalczania. Likwidacja choroby zależy od natychmiastowego podjęcia działań i nałożenia szeregu restrykcji związanych z ograniczeniem przemieszczeń zwierząt i ludzi oraz radykalnych kroków zmierzających do eliminacji zagrożenia, w tym chorych świń. Choroba ta nie zagraża bezpośrednio ludziom, ale jej wpływ na gospodarkę jest znaczący. W wyniku zakażenia, tysiące zwierząt musiało zostać wybitych, co wpłynęło na produkcję mięsa wieprzowego i stabilność finansową wielu gospodarstw. Hodowcy muszą zmagać się z utratą zwierząt oraz dodatkowymi obciążeniami wynikającymi z konieczności wdrażania środków prewencyjnych.

Biorąc pod uwagę powyższe, zastosowanie na obszarach objętych ograniczeniami:

- 1) zakazu przemieszczania świń z zakładów bez zgody właściwego powiatowego lekarza weterynarii;
- 2) zakazu przemieszczania innych niż świnie zwierząt gospodarskich z zakładów utrzymujących świnie i do takich zakładów bez zgody właściwego powiatowego lekarza weterynarii;
- 3) zakazu pozyskiwania i przemieszczania materiału biologicznego od świń bez zgody właściwego powiatowego lekarza weterynarii;
- 4) zakazu objazdowego sztucznego unasieniania świń i naturalnego krycia świń;
- 5) zakazu transportu świń po drogach publicznych lub prywatnych, z wyłączeniem dróg wewnętrznych w zakładzie, z wyjątkiem drogowego lub kolejowego tranzytu świń bez rozładunku lub zatrzymywania na tym obszarze oraz z wyłączeniem wywozu świń do rzeźni wyznaczonej przez właściwego powiatowego lekarza weterynarii w zaplombowanych środkach transportu;
- 6) zakazu przemieszczania produktów i ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego pozyskanych ze świń bez zgody właściwego powiatowego lekarza weterynarii;
- 7) zakazu wywożenia i rozrzucania ściółki oraz obornika pochodzącego od świń bez zgody właściwego powiatowego lekarza weterynarii;
- 8) zakazu organizowania targów, wystaw, pokazów i konkursów zwierząt oraz polowań zbiorowych i odłowów zwierząt;
- 9) zakazu organizowania zgromadzeń, widowisk i pochodów;
- 10) nakazu oczyszczania i odkażania środków transportu oraz sprzętu używanego do transportu zwierząt i produktów pochodzących od zwierząt, pasz, nawozów naturalnych, przedmiotów i substancji, które mogą spowodować szerzenie choroby;
- 11) nakazu stosowania i pozostawiania po zakończeniu pracy ze świniami odzieży i obuwia ochronnego w pomieszczeniu;
- 12) nakazu przestrzegania zasad bioasekuracji przez osoby mające styczność ze świniami przez zachowanie zasad higieny niezbędnych do ograniczenia ryzyka szerzenia się choroby, w szczególności odkażanie rąk i obuwia przez osoby wchodzące do zakładu lub z niego wychodzące;
- 13) nakazu umieszczenia przed wszystkimi obiektami, w których przetrzymywane są świnie, naczyń ze środkiem do dezynfekcji rąk oraz mat dezynfekcyjnych nawilżonych środkiem dezynfekcyjnym wskazanym przez właściwego powiatowego lekarza weterynarii i utrzymywanie ich w stanie wilgotnym;

14) nakazu wyłożenia mat dezynfekcyjnych, albo stosowania urządzeń lub niecek zapewniających skuteczną dezynfekcję przed wjazdami i wyjazdami z zakładów, w których są utrzymywane świnię;

- ma na celu niedopuszczenie do rozprzestrzenienia się choroby do innych gospodarstw utrzymujących świnię.

Z kolei nakaz niezwłocznego powiadamiania właściwego powiatowego lekarza weterynarii przez posiadaczy świń o wszystkich przypadkach chorych lub padłych świń w zakładzie ma na celu umożliwienie organom Inspekcji Weterynaryjnej podjęcie działań gwarantujących szybką i skuteczną likwidację choroby.

Celem wprowadzenia nakazu oznakowania obszarów poprzez umieszczenie tablic na ich granicach, drogach publicznych i prywatnych, ścieżkach dla pieszych oraz parkingach, jest informowanie ludności o statusie epizootycznym danego obszaru.

W województwie lubelskim hodowla świń stanowi ważny element sektora rolniczego. Dodatkowo funkcjonują tu ubojnie i zakłady mięsne, w przypadku których wystąpienie ogniska ASF również negatywnie wpływa na ich działalność. Straty związane z wystąpieniem ASF wynikają z wysokiej śmiertelności i obowiązku likwidacji chorych zwierząt oraz międzynarodowych restrykcji handlowych o charakterze zakazu handlu świniami i produktami pochodzącymi od tych zwierząt.

Ustanowienie rozporządzeniem wojewody obszaru zapowietrzonego i zagrożonego oraz określenie zasad zachowania ludności na tych terenach jest zgodne z przepisami cytowanej na wstępie ustawy i rozporządzenia oraz niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa ludzi i zwierząt.

Tym samym wydanie rozporządzenia Wojewody Lubelskiego jest uzasadnione.